

EURÓPAI FÜZETEK 10.

SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR CSATLAKOZÁSI
TÁRGYALÁSOK LEZÁRT FEJEZETEIBŐL

Schifner Marianna Vállalkozásfejlesztés az Európai Unióban

Kis- és középvállalatok

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati
Stratégiai Elemző Központ és a
Külgymisztérium közös kiadványa

Európai Füzetek

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa.

Felelős kiadó: Szeredi Péter

A szerkesztőbizottság elnöke: Palánkai Tibor

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagó Eszter, Balázs Péter, Balogh András, Barabás Miklós, Bod Péter Ákos, Erdei Tamás, Hefter József, Horváth Gyula, Hörcsik Richárd, Inotai András, Kádár Béla, Kassai Róbert, Kazatsay Zoltán, Levendel Ádám, Lőrincz Lajos, Nyers Rezső, Orbán István, Somogyvári István, Szekeres Imre, Szent-Iványi István, Török Ádám, Vajda László, Vargha Ágnes

Főszerkesztő: Forgács Imre

Szerkesztő: Bulyovszky Csilla

Szerkesztőségi titkár: Horváthné Stramszky Márta

A szerkesztőség címe: MEH Európai Integrációs Iroda, 1055 Budapest, Kossuth tér 4.

Telefon: 441-3380

Fax: 441-3394

Kézirat lezárva: 2003. március 3.

Grafikai terv: Szutor Zsolt

Fényképek: Audiovisual Library European Commission

Portréfotó: Csorba Gábor

Nyomás és előkészítés: Visit Nyomda & Stúdió

ISSN: 1589-4509

Budapest, 2003.

Kedves Olvasó!

Valószínűleg sokan unják már a fogadkozássokat, amelyek szerint a gazdaságpolitika egyre inkább kedvez majd a kis- és középvállalkozásoknak. Tény, hogy a rendszerváltás, a gazdasági átalakulás sok csalódást okozott olyan állampolgároknak, akikben egyébként valóban megvan a kellő vállalkozási szellem. Csak hát hiányzik még valami. Valószínű, hogy ezt a hiányt (hiányérzést) nagyon nagy mértékben enyhíti majd az Európai Unióhoz való csatlakozásunk.

A Közösséghez tartozó országok területén működő több mint 20 millió vállalkozásnak 99,7 százaléka tartozik a legfeljebb 250 alkalmazottat foglalkoztató cégek közé. E vállalkozások adják a munkahelyek több mint 60 százalékát, és produkálják a nemzeti össztermék ugyancsak több mint 60 százalékát. A nyolcvanas évek közepétől vált nyilvánvalóvá, hogy a kis- és középvállalatoknak a multinacionális cégekkel szemben hátrányos helyzete komoly gondokat okozhat a Közösségben. Erre reagált az Európai Uniót 1992-ben létrehozó Maasrichti Szerződés. Ez a dokumentum fek-

tette le a kis- és középvállalkozási politika jogi alapjait. Előírta, hogy a szóban forgó cégeket milyen módon kell segíteni. Érdemes felidézni, hogy 2002 és 2006 között a kis- és középvállalkozások számára 2,2 milliárd euró támogatást kell biztosítani „csupán” az innovációs és a kutatási tevékenységhez, s 16 milliárd euró jár tevékenységük általános segítéséhez.

Annyi bizonyos, hogy a magyar vállalkozók csak nyerhetnek a csatlakozással. Hogyan mutatható ez meg? Nézzük csupán az adatokat. Az Európai Unió arra törekszik, hogy gyarapítsa, növelje a cégeket. Nálunk manapság éppen az a baj, hogy a kis- és középvállalatok túlságosan kicsinyek. A Közösségben gyakoriak a 250 főt foglalkoztató, 40 millió eurót termelő cégek. Aki ismeri a hazai viszonyokat, az tudja, hogy – az esetek többségében – az ilyen vállalatméret elérése a vágyálmok birodalmába tartozik. Hogy ne csak vágyálmokról legyen szó, hogy tudjuk, mit kell tennünk vállalkozásunk megfelelő fejlesztése érdekében, ahhoz ez a tanulmány sok információval járul hozzá.

I. Kis- és középvállalkozások az Európai Unióban

1. Statisztikák

A kis- és középvállalkozások kiemelt gazdasági szerepét jelzi, hogy az Európai Unió területén működő több mint 20 millió vállalkozás 99,7 százaléka tartozik a legfejlettebb 250 alkalmazottal rendelkező cégek körébe. Ezek adják a munkahelyek kétharmadát és a GDP közel 60 százalékát.

Az európai vállalkozások néhány jellemzője:

- *Az európai vállalkozások kisebbek az USA-beli, vagy a japán vállalkozásoknál:*

Európában az átlagos vállalkozás 6, Japánban 10, az Egyesült Államokban 19 alkalmazottat foglalkoztat. Így adódik, hogy a foglalkoztatásból a kis- és középvállalkozások Japánban mindössze 33 százalékkal, az USA-ban 46 százalékkal, míg Európában 66 százalékkal részesednek. Az unió gazdaságilag fejlettebb tagországaiban (Németor-

szágban, Luxemburgban, Hollandiában) az átlagos vállalkozásméret nagyobb, míg a kevésbé fejlettebbekben (Görögországban, Portugáliában, Spanyolországban) kisebb az uniós átlagnál.

- *A tagjelölt országok átlagos vállalkozásmérete kisebb, mint a tagországoké:*

Az unió bővítése jelentős hatást gyakorol az európai vállalkozási struktúrára. A 13 tagjelölt országban 6 millió vállalkozás működik és biztosít munkahelyet mintegy 30 millió embernek. A kis- és középvállalkozások – különösen a tíz főnél kevesebbet foglalkoztató mikro-vállalkozások – részesedése a foglalkoztatásból 72 százalék, magasabb, mint az Európai Unióban.

- *Az európai kis- és középvállalkozások további jellemzői:*

› Európában a legtöbb munkahelyet a mikro-vállalkozások teremtik;

Unió vállalkozások, méretkategóriánként, 2000

	Mikro-vállalkozás (1–9 fő)	Kisvállalkozás (10–49 fő)	Középvállalkozás (50–249 fő)	Nagyvállalat (250 fő és a felett)
Vállalkozások száma szerinti megoszlás	89,1 %	9,1 %	1,5 %	0,3 %
Foglalkoztatottak létszáma szerinti megoszlás	27,8 %	21,9 %	17,1 %	33,1 %
Részarányuk a GDP előállításában	20,8 %	19,9 %	19,0 %	40,3 %

Forrás: Structural Business Statistics; Eurostat

- › a vállalkozások egyharmada növekedésorientált;
- › a vállalkozást indítók átlagos életkora 35 év;
- › a magasan képzett vállalkozók több támogatási szolgáltatást vesznek igénybe;
- › a vállalkozások egyötödét nő vezeti;
- › a kis- és középvállalkozások forgalmuk 13 százalékát exportálják, a nagyok 21 százalékát;
- › a csúcstechnikai vállalkozások nehezen találnak finanszírozási forrást;
- › a kisvállalkozások legnagyobb problémája a képzett munkaerő hiánya;
- › a kis- és középvállalkozások 74 százaléka használ internetet (2002-ben);
- › minden negyedik kis- és középvállalkozás használ internetet a kormányzati információk eléréséhez.

2. Az európai vállalkozáspolitikai fejlődése

A hatvanas-hetvenes években a nagyvállalatok meghatározó szerepet játszottak az európai gazdaságban. Azóta a trend megfordult: az OECD-országokban a vállalkozók száma az 1972. évi 29 millióról 1998-ra 45 millióra növekedett.

A közösségi kis- és középvállalkozás fejlesztési politika a nyolcvanas évek közepén – alapvetően a belső piac kiterjedése nyomán, illetve e folyamat kisvállalkozókra gyakorolt negatív hatásainak csökkentésé-

re – indult fejlődésnek. Nyilvánvalóvá vált, hogy a nagyvállalatokkal ellentétben a kis- és közepes méretű cégek kevésbé képesek kihasználni a globalizációs folyamat és a kiterjedő egységes belső piac előnyeit, illetve ellensúlyozni kedvezőtlen hatásait.

A Közösség kis- és középvállalkozás fejlesztési politikájának keretében:

- egyrészt erősíti a tagállamok kis- és középvállalkozói politikájának olyan előnyös vonásait, amelyek az integráció elmélyüléséhez szükségesek, és ennek érdekében közvetlenül e vállalkozói szektort megcélzó akciókat valósít meg;
- másrészt figyelemmel kíséri a közös, illetve a közösségi politikák végrehajtásának a vállalkozásokra és azok üzleti környezetére gyakorolt hatást, képviselve érdekeiket

a Strukturális Alapok működtetésében és a különböző döntéshozatali folyamatokban;

- harmadrészt támogatja az egyes kis- és középvállalkozások határokon átívelő együttműködését.

Az első közösségi akcióprogramot 1983-ban fogadták el. A Bizottság 1986-ban a kapcsolódó feladatok elvégzésére egy független munkacsoportot hozott létre, majd az 1987-re kidolgozott, több évre szóló kis- és középvállalkozói program végrehajtásának irányításával a XXIII. Vállalkozáspolitikai, Kereskedelem, Turizmus és Szociális Gazdaság Főigazgatóságot bízta meg.

2.1. A vállalkozáspolitikai jogi alapja

Az Európai Uniót létrehozó, 1992-ben aláírt Maastrichti Szerződés előírta a kis- és középvállalkozások támogatását, a versenyképesség közösségi szintű javítását. A vállalkozáspolitikai jogi alapját a szerződés 157. cikke képezi, amely szerint az unió kötelezettsége a vállalkozások, az ipar és az innováció fejlődésének segítése. A Közösség és a tagállamok megteremtik a közösségi ipar versenyképességéhez szükséges feltételeket. Ennek érdekében ösztönzik a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások – fejlődéséhez kedvező környezet kialakítását, valamint a piaci szereplők közötti együttműködést.

Habár a Maastrichti Szerződés a vállalkozásfejlesztési politikát az Európai Unió iparpolitikájának részeként említi, az maga is önálló közösségi politikának számít.

2.2. Integráló program

Az Európai Bizottság 1993-ban jelentette meg a *Növekedés, versenyképesség és foglalkoztatás* – kihívás és utak a XXI. századba című, úgynevezett *Fehér Könyvet*, amelyben a kis- és középvállalkozásokat az unió politikai cselekvéseinek szempontjából kiemelt célcsoportként jelölte meg. Szerepük felértékelődése elsősorban az új üzleti elgondolások kidolgozására, a piaci rések betöltésére, valamint az innováció és az új technológiák előnyös felhasználására vonatkozó képességüknek köszönhető.

Az új növekedési kezdeményezés képezte az alapját az Európai Bizottság által 1994-ben elfogadott, úgynevezett *integráló kis- és középvállalkozói programnak*, amely első ízben tett kísérletet arra, hogy az európai kis- és középvállalkozások működésének szabályozásához és támogatásához uniós szinten átfogó kereteket teremtsen. A program három elemből tevődik össze:

- egyrészt az úgynevezett *összehangolt tevékenységekből*, amelyek alapvetően a tagállamok közti egyeztetést és tanácskozást szabályozzák a kis- és középvállalkozások

fejlődését elősegítő intézkedések meghozatala érdekében;

- másrészt az *Európai Unió hozzájárulásából*, amely – a többéves kis- és középvállalkozói programok kivételével – magában foglalja az összes kis- és középvállalkozói szektort érintő és támogató közös, illetve közösségi politikát;

- harmadrészt a *többéves vállalkozás-fejlesztési programokból*, amelyek – az előző pontban említett támogatásokat kiegészítendő – speciálisan kis- középvállalkozásokra orientált közösségi intézkedéseket határoznak meg.

A vállalkozáspolitikában új megközelítést hozott az innováció támogatásáról szóló, 1995. évi úgynevezett *Zöld Könyv*, illetve az 1996. évi, *Innováció Európa a növekedéséért és fejlődéséért* című akcióprogram, amelynek fő célkitűzése az innovatív társadalmi és gazdasági kultúra, jogi és pénzügyi szabályozási, üzleti környezet létrehozása, valamint a kutatás, az innováció és a vállalkozások közötti kapcsolatok erősítése volt.

2.3. A foglalkoztatási stratégia vállalkozási pillére

A kilencvenes évek második felében a Közöséget azzal vádolták, hogy az európai polgárokat leginkább érintő és érdeklő munkanélküliség elleni küzdelmet feláldozza a Gazdasági és Monetáris Unió (GMU) alapját képező konvergencia-kritériumok teljesítésének oltárán. Erre válaszul az Európai Tanács 1997 novemberében, a luxemburgi foglalkoztatási csúcsertekezleten átfogó foglalkoztatási stratégiát dolgozott ki. Ennek kiindulópontja, hogy a GMU feltételeit megteremtő koordinált makrogazdasági politika folytatása adhatja a növekedés és a

stabilitás alapját, és ezáltal a foglalkoztatás növekedéséhez vezet. Az európai foglalkoztatást bővítő stratégia egyik pillére a *vállalkozókészség erősítése*. A luxemburgi folyamat új vállalkozáspolitikájának középontjában a *munkahelyteremtés* áll. Kiemelt cél a vállalkozások beindításának és működésének megkönnyítése, a működési költségek, az adminisztrációs terhek csökkentése. A közösségi szinten magas adóteher mérséklése érdekében a tagállamoknak konkrét, mérhető célokat kell megjelölniük. A vállalkozásfejlesztést segítő ajánlások további területe a helyi igények szerint kialakuló szociális gazdaság, különös tekintettel a munkahelyteremtő-képesség kihasználását elősegítő speciális tagállami intézkedésekre.

3. Az állami támogatásra vonatkozó szabályok

A nyugat-európai vállalkozásfejlesztési politikák konvergenciájának létrehozásában fontos szerepet játszott a Közösség szigorú versenypolitikája is.

Az Európai Unió versenyjoggal kapcsolatos szabályozásának fő célja, hogy a torzító és korlátozó hatásokat kizárva biztosítsa az *akadályoktól mentes szabad verseny* kialakulásának feltételeit. A kis- és középvállalkozásokra az állami támogatások szempontjából

kedvezőbb szabályok érvényesek, hiszen a szektor fejlesztése, a cégek méretéből fakadó természetes hátrányok mérséklése és az új szereplők piacra lépésének segítése – megfelelő keretek között – nem torzítja a gazdasági versenyt.

3.1. A kis- és középvállalkozások beruházásainak támogatása

Az állami támogatásokra vonatkozó elsődleges joganyagot a Maastrichti Szerződés 87–89. cikkében rögzítették. A kis- és középvállalkozói szektor beruházásainak támogatás-intenzitása, azaz a támogatástartalom (a támogatás eredményeképpen a kedvezményezett számára nettó bevételként, költségcsökkenésként vagy adózott eredmény növekményként megjelenő összeg jelenértéke) és a támogatott beruházás elszámolható költségeinek aránya a vállalkozások területi elhelyezkedésétől függően eltérő mértékű lehet:

- A szerződés 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerint a fejlődésben legelmaradottabb régiókban a maximális regionális támogatás-intenzitás értéke oly módon nőhet a kis- és középvállalkozásoknál a beruházás értékének bruttó 15 százalékalival, hogy ne haladja meg a nettó 75 százalékos regionális felső határt. (E régiók tartoznak a Strukturális Alapok 1. célkitűzésének hatálya alá.)

- A 87. cikk (3) bekezdésének c) pontjában meghatározott régiókban a regionális támogatás maximális intenzitása a kis- és középvállalkozások esetében oly módon nőhet a beruházás értékének bruttó 10 százalékával, hogy ne haladja meg a nettó 30 százalékos regionális plafont. (Ezek a régiók jelentik a közösségi regionális politika területi beosztásának harmadik szintjét, különböző mutatószámok alapján a tagállamok jelölik ki azokat, s a Bizottság hagyja jóvá.)
- A regionális támogatásra nem jogosult területeken a támogatás-intenzitás maximális értéke a beruházási érték bruttó 15 százaléka lehet a kisvállalkozások tekinteté-

ben, és 7,5 százaléka a középvállalkozások esetében.

- A konzultációkra, a tanácsadásra, a képzésekre fordítható támogatások alapvetően a projektek bruttó értékének 50 százalékáig hagyhatók jóvá, de esetenként nagyobb mérték is megállapítható. Más támogatások kompatibilitása az egyes esetek egyedi elemzése alapján határozható meg.

3.2. Kisösszegű támogatások

Az általános szabályozást illetően – kivételt erősítő szabályként – az Európai Unióban a kisösszegű támogatások nem esnek a Maastrichti Szerződés hatálya alá. Az úgynevezett

de minimis szabály a három éves időszak alatt 100 ezer eurót meg nem haladó állami támogatásokra vonatkozik. Ezen összeghatárt már olyan alacsonynak tartották, amely nem képes számottevő korlátozó hatást gyakorolni a tagállamok közti versenyre és kereskedelemre. A bejelentési kötelezettségtől is mentes kisösszegű támogatások méretkategóriától függetlenül minden vállalkozásra vonatkoznak, azonban a kis- és középvállalkozások nagyobb érintettsége nyilvánvaló.

3.3. Állami támogatások és kockázati tőke

Az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás modernizálása és a kis- és középvállalkozások üzleti környezetének fejlesztése érdekében a Bizottság 2001. évi közleményében¹ meghatározza, hogy a kormányok milyen intézkedéseket hozhatnak a kockázati tőke befektetések ösztönzésére, amelyek nem minősülnek állami támogatásnak. Az ajánlás preferálja a kisvállalkozásokat és az induló, a fejlődés korai szakaszában lévő cégeket, valamint azt, ha a befektetés nem profitorientált.

1 Comission Communication on State aid and risk capital, ojt c 235, 21.8.2001.p.3

2 A szubszidiaritás elve azt jelenti, hogy minden döntést a lehető legalacsonyabb szinten kell meghozni, szem előtt tartva a hatékonyságot. Így az unió csak azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyekben eredményesebben tud határozni, mint a tagállamok, vagy a régiók.

3 Comission Recommendation 96/280/EC of 3 April 1996 concerning the definition of small and medium-sized enterprises

II. A tárgyalási fejezetben áttekintett jogterületek

A jogharmonizációs tárgyalások során áttekintett közösségi joganyag alapján megállapítható, hogy a Közösség – a szubszidiaritás elvének² megfelelően – koordináló tevékenységével segíti a tagállamok kis- és középvállalkozásokkal kapcsolatos nemzeti politikáinak fejlesztését, a legjobb nemzeti gyakorlatok cseréjét.

E területen a közösségi joganyag jellemzően nem kötelező érvényű szabályokból, ajánlásokból és a közösségi politika megvalósítását szolgáló programokból tevődik össze.

1. A kis- és középvállalkozások meghatározása

Az Európai Unió valamennyi tagállamában használatos a kis- és középvállalkozás kifejezés, amely azonban szinte tagországonként – sokszor külön jogszabályban sem rögzítve – más és más meghatározást foglal magában.

Az Európai Bizottság – annak érdekében, hogy általános keretet teremtsen a kis- és középvállalkozások fejlesztését szolgáló intézkedéseknek és programoknak – 1996. április 3-i ajánlásában³ egységes fogalmi meghatározást bocsátott ki a kis- és közepes méretű vállalkozásokra vonatkozóan.

A definíciót kötelező alkalmazniuk a közösségi intézményeknek (például az Európai Beruházási Banknak, az Európai Fejlesztési Banknak, az Európai Befektetési Alapnak), és követni kell valamennyi – a kis- és középvállalkozásokat érintő – közösségi programban és szabályozásban.

A meghatározás három feltételt állapít meg, amelyek együttes teljesülése esetén egy vállalkozás a kis- és középvállalkozások közé sorolható:

- az *alkalmazottak száma* nem haladhatja meg a 250 főt;

A kis- és középvállalkozások fogalmának meghatározása az Európai Unióban

Feltétel	Mikro-vállalkozás	Kisvállalkozás	Középvállalkozás
Foglalkoztatottak száma	< 10 fő	< 50 fő	< 250 fő
Éves forgalom vagy mérleg-főösszeg	–	< 7 M euró; < 5 M euró	< 40 M euró; < 27 M euró
Függetlenség	–	Tőke vagy szavazati részesedés alapján összesen legfeljebb 25 százalékban lehet olyan vállalkozás a tulajdonosa, amely nem kis-, vagy középvállalkozás	

- az éves forgalom kevesebb 40 millió eurónál, vagy a mérleg-főösszeg kevesebb 27 millió eurónál;
- a nem kis- és középvállalkozások körébe tartozó tulajdonosok *tulajdoni hányada* együttesen sem haladja meg a 25 százalékot.

A statisztikák, a programok és az értékelések megfelelő differenciálása érdekében az ajánlás a szektoron belül elhatárolja a kis- és a mikro-vállalkozásokat

2. Az üzleti környezet fejlesztése

A közösségi joganyagok célként tűzik ki a kisvállalkozások fejlődését elősegítő környezet megteremtését.

2.1. Kisvállalkozások üzleti környezetének egyszerűsítése

Az Európai Bizottság a vállalkozások üzleti környezetének fejlesztéséről és egyszerűsítéséről szóló, 1997. áprilisi 22-i ajánlása⁴ szerint a kormányoknak és a vállalkozói szervezeteknek együtt kell működniük a jogi és pénzügyi szabályozás felülvizsgálata

és egyszerűsítése érdekében. A vállalkozásindítás megkönnyítéséhez célszerű bevezetni az „egyablakos ügyintézés”⁵, az egységes adatlapot és azonosító rendszert. A működés első éveiben indokolt az adó- és az adminisztratív terhek mérséklése. Folyamatosan értékelni kell, hogy a szabályozás milyen hatást gyakorol a vállalkozókra, különösen a kisvállalkozásokra, s ehhez konzultálni kell a vállalkozói közösségekkel. Ahol lehet, a kisvállalkozók számára egyszerűsített eljárásokat kell alkalmazni.

2.2. BEST-jelentés

Az Európai Tanács 1997. júniusi, amszterdami ülésén felhatalmazták a Bizottságot arra, hogy a vállalkozói környezet és szabályozás elemzése céljából alakítson munkacsoportot. Az úgynevezett BEST- (üzleti környezet egyszerűsítését kidolgozó) munkacsoport elsőként mérte fel a tagállamok szintjén – 200 területet áttekintve, 19 témakört részletesen elemezve – a vállalkozások működésére ható külső tényezőket. A Tanács 1998 júniusában, Cardiffban rendezett ülésére elkészített jelentés a „*Gondolj először a kicsikre!*”⁶ elv érvényre juttatására, vala-

4 Commission Recommendation C(97) 1161 of 22 April 1977 on Improving and Simplifying the Business Environment for Business Start-ups

5 Think small first

6 Best Procedure Project

7 Better lawmaking, COM(2002) COM 275 final

8 Action Plan „Simplifying and improving the regulatory environment”, COM(272) final

mint a legjobb szabályozási gyakorlatok alkalmazására és cseréjére hívta fel a figyelmet. A jelentés számos ajánlást fogalmazott meg az oktatás és képzés, a foglalkoztatás, a pénzügyek, valamint a kutatás és innováció különböző területeire vonatkozóan.

2.3. A legjobb európai eljárások

A vállalkozáspolitikai célkitűzéseinek elérése érdekében a közelmúltban megújult a *legjobb eljárások projektje*⁶, amely összefoglalja a tagállamok vállalkozáspolitikájában eddig elért eredményeket – kutatások, szemináriumok, konferenciák és jelentések megállapításait –, annak érdekében, hogy tiszta képet adjon az üzleti környezetről és a problémákról. Mindezek segítik az uniót és a tagállamokat a gazdaságos (költséghatékony), a „józan észre” építő és önfenntartó vállalkozáspolitikai, programok és gyakorlat kialakításában.

A vállalkozások joggal várják el a legmagasabb szintű üzleti szolgáltatásokat. A legjobb eljárások projektje erre a területre is kiterjed, magában foglalja a mikro- és kisvállalkozások, az egyéni vállalkozók támogatási programjainak feltérképezését. A Vállalkozási Főigazgatóság internetes honlapján közzétett támogatási intézkedéseket összegyűjtő, úgynevezett *SMIE-adatbázis* fontos segédeszköz az e területhez kapcsolódó legjobb nemzeti gyakorlatok áttekintéséhez. Az

adatbázis 2002-ben 25 európai ország több mint 2500 intézkedését tartalmazta. E programba Magyarország is bekapcsolódott.

2.4. Hatékonyabb szabályozás

2002 júniusában a Bizottság elfogadott egy csomagtervet⁷ az európai szintű szabályozás és ennek tagállami végrehajtása hatékonyságának javítása érdekében, valamint a szabályozási környezet egyszerűsítésének és fejlesztésének akciótervét⁸. A tervek között szerepel a közösségi jog áttekintése és egyszerűsítése. A csomagterv részét képezi egy új hatásvizsgálati módszer kialakítása, amelyet valamennyi fontosabb bizottsági politika, szabályozás és munkaprogram előkészítésénél alkalmazni fognak.

3. A kisvállalkozások pénzügyi terheit érintő jogszabályok

3.1. A kisvállalkozók adózása

Az unió folyamatosan arra törekszik, hogy megvalósítsa az adózási akadályoktól – beleértve a jövedelemadókat is – mentes, egységes európai piacot, és számos jogszabály született a kisvállalkozások adó- és adminisztratív terheinek enyhítése érdekében is.

Az egyéni vállalkozók és a jogi személyiség nélküli társaságok adóztatására vonatkozó 94/390 EK bizottsági ajánlás az adórendszer kisvállalkozásokat érintő negatív hatásainak semlegesítése érdekében felszólítja a tagállamokat arra, hogy az egyéni vállalkozók részére biztosítsanak választási lehetőséget a személyi jövedelemadó, illetve a társasági adó szerinti adózás között, vagy korlátozzák a visszaforgatott nyereségre kivetett adót a személyi jövedelemadózásban.

A közelmúltban a hozzáadottérték-adóval (áfa) kapcsolatban két új direktívát fogadtak el⁹, amelyek csökkentik a kis- és középvállalkozások határon átnyúló kereskedelméhez

kapcsolódó terheket, valamint egyszerűsítik az áfa-adminisztrációs kötelezettségeket, például a számlázási követelményeket.

3.2. Késedelmes fizetések elleni küzdelem

Becslések szerint minden negyedik fizetés-képtelenséget a késedelmes fizetés okozza, ami évente 450 ezer munkahely elvesztéséhez és 23,6 milliárd euró lejárt kintlévőséghez vezet.

A Bizottság 95/198 EK ajánlása – felismerve, hogy a késedelmes fizetések a gyengébb érdekérvényesítési képességű kis- és középvállalkozásokat fokozottan sújtják, és e törékeny likviditású cégek csődjét okozhatják – a szerződéses fizetési határidők betartatását biztosító jogi és gyakorlati intézkedésekre ösztönzi a tagállamokat. A fizetési határidőkre vonatkozó bizottsági ajánlás javasolja, hogy a tagállamokban írásbeli szerződés hiányában 21 napban határozzák meg a számla keltétől számított fizetési határidőt, a késedelmes fizetések után elrettentő kamatlábat számítsanak fel, a behajtási eljárásokat egyszerűsítsék és gyorsítsák stb., továbbá, hogy a késedelmes fizetésekhez kapcsolódó áfa-kötelezettség

9 Council Directive 2001/115 EC December 2001, Council Directive 2000/65 EC of 17 October 2000

10 Recommendation on the transfer of businesses OJ L 385, 31.12.1994.p.

11 The third multiannual programme for SMEs (1997-200)

a kisvállalkozásnál a pénzügyi teljesítéshez igazodjon.

A Európai Tanács és az Európai Parlament 2000 júniusában elfogadott egy, a késedelmes fizetések elleni küzdelemről szóló irányelvet, amely meghatározza a közös európai minimális jogi kereteket, és 2002. augusztusi határidőt szab a tagállamoknak az intézkedésekre.

3.3. Vállalkozások átadása

A Bizottság 94/390 EK ajánlása¹⁰ szerint a vállalkozások fennmaradása, folyamatossága érdekében a kis- és középvállalkozások – beleértve az egyéni vállalkozást is

– öröklését, vagy ajándékozás útján történő megszerzését, valamint átalakulását a vagyonszerzési adókban, illetékekben és cégbejegyzési díjakban indokolt kedvezményben részesíteni.

A vállalkozásátadás, illetve az ezzel kapcsolatos 1994-es ajánlás végrehajtásának vizsgálatára a Bizottság 2000-ben egy szakértői csoportot hozott létre, 2002-ben pedig további javaslatok kidolgozására kérte fel a szakértőket.

4. A harmadik többéves kis- és középvállalkozói program

Az Európai Bizottság megállapítása szerint a kis- és középvállalkozások hozzájárulása az európai foglalkoztatottsághoz és növekedéshez még sehol sem közelíti meg a teljes potenciált. A lehetőségektől elmaradó eredmények okainak elemzése alapján a Tanács 1996 decemberében elfogadta a *harmadik többéves (1997–2000) kis- és középvállalkozói programot*¹¹. A Tanács 97/15 EK határozatával elfogadott program megvalósítására 180 millió ecut irányoztak elő. A program mérföldkő volt az Európai Unió e területen folytatott politikájának történetében, mivel nem egyszerűen támogatások nyújtását célozta meg, hanem általánosan törekedett a kis- és középvállalkozások működési feltételeinek javítására.

III. Az európai vállalkozáspolitikai új orientációja

2000 márciusában, Lisszabonban rendkívüli tanácsülést tartottak, *Foglalkoztatás, gazdasági reform és társadalmi kohézió* címmel. Az Európai Tanács felismerte, hogy az új gazdasági kihívások radikális lépéseket, a foglalkoztatás bővítését, gazdasági reformokat és a szociális kohézió erősítését teszik szükségessé. Az ülésén elfogadott új stratégia célja, hogy a világ legdinamikusabb gazdaságává tegye az uniót. A csúcson kijelölték és számszerűsítették a főbb stratégiai célokat, amelyekkel középtávon biztosítható a dinamikus és fenntartható gazdasági növekedés, amely a foglalkoztatás bővülésével és a kohézió erősödésével jár együtt.

Ennek hatására a Bizottság elfogadta, hogy a negyedik többéves vállalkozásfejlesztési program feleljen meg a globalizáció és a tudásalapú gazdaság kihívásainak. A 2000 áprilisában közzétett stratégia és munka-program¹² elsődleges célja, hogy a 2005-ig tartó időszakban megteremtse a tudáson és az innováción alapuló, fenntartható gazdasági fejlődés kereteit. A törekvés jelszava: Vállalkozások Európája. A dokumentumok

olyan jövőt vázolnak fel, amelyben bárki a legkorszerűbb technológiák felhasználásával képes megvalósítani és a piacra juttatni kereskedelmileg kivitelezhető ötletét.

1. Európai Kisvállalkozási Charta

A vállalkozásfejlesztés az Európai Tanács lisszaboni ülésén elfogadott reformcélkitűzések – a foglalkoztatás bővítése, a szociális kohézió erősítése, a gazdasági versenyképesség javítása – közös eszköze. A Tanács 2000. júniusi, feirai ülésén elfogadta az Európai Kisvállalkozási Chartát¹³, amely a tagállamokat és a Bizottságot a kisvállalkozások fejlesztését szolgáló további intézkedésekre ösztönzi.

A Charta megállapítása szerint a kisvállalkozások alkotják az európai gazdaság és társadalom gerincét, ezek tekinthetők az innováció, a foglalkoztatás, valamint az Európán belüli társadalmi és helyi integráció fő hajtóerejének. A kisvállalkozások kulcsfontosságú munkahelyforrást jelen-

12 Challenges for enterprise policy in the knowledge-driven economy, COM (2000) 256 final, 26.4.2000

13 European Charter for Small Enterprises

tenek, és az üzleti elképzelések táptalajául szolgálnak. Európa erőfeszítései a gazdaság kibontakoztatására csak akkor lehetnek sikeresek, ha a kisvállalkozások ügye a teendők sorrendjében előre kerül. A kisvállalkozások a legérzékenyebbek az üzleti környezet minden változására. Ezek szenvednek leginkább a bürokráciától, s indulnak fejlődésnek a bürokrácia csökkentését és a siker jutalmazását célzó kezdeményezések nyomán. A kisvállalkozások helyzete az Európai Unión belül jobbá tehető a vállalkozás ösztönzésével, az intézkedések értékelésével és – amennyiben szükséges – vállalkozásbaráttá tételével, valamint annak biztosításával, hogy a döntéshozók kellőképpen figyelembe vegyék a kisvállalkozások érdekeit.

A Charta tíz pontban foglalja össze, hogy a tagállamok milyen eszközrendszerrel ösztönözzék a kis- és középvállalkozások fejlődését. A vállalkozói ismeretek minél korábban megkezdődő oktatása, a hatékonyabb szabályozás, a szakmai ismeretek és az információszerzés lehetősége, az információs és üzleti tevékenységet támogató rendszerek kiépítése, a kisvállalkozói érdekek hatékonyabb uniós és nemzeti szintű képviselése szerepel többek között a célprogramban. Az adózás terén a fő feladat: alkalmassá tenni az adórendszereket arra, hogy honorálják a sikert, ösztönözzék a vál-

lalkozások növekedését, megkönnyítsék a kisvállalkozások létrehozását és utódlását. Hogy a kisvállalkozások könnyebben juthassanak pénzügyi szolgáltatásokhoz, megszüntetik a páneurópai tőkepiac létrehozása,

valamint a pénzügyi szolgáltatások akcióterv és a kockázati tőke akcióterv megvalósítása előtt álló akadályokat. A hitelekhez és vállalkozói tőkéhez való hozzájutás megfelelő feltételeinek kialakításával javítják a bankok és a kisvállalkozások közötti kapcsolatot. A kisvállalkozások technológiai teljesítményének erősítése érdekében ösztönzik a technológiai együttműködést, a technológiák megosztását a különböző méretű vállalatok között, ezért támogatni kell a cégek közötti hálózatépítést, az információ-technológiát alkalmazó kisvállalatok európai együttműködését.

A stratégia és a munkaprogram mellett a Charta magában foglalja mind az úgynevezett *cardiffi folyamat* (gazdasági reformok a vállalkozások működési környezetének javításáért), mind a foglalkoztatáspolitikai szempontokat kiemelten kezelő, s a lehető legteljesebb mértékű foglalkoztatás megvalósításának elvét kinyilvánító, úgynevezett *luxemburgi folyamat* célkitűzéseit, továbbá ezek megvalósításának vállalkozásokat érintő eszközeit, illetőleg a harmadik többéves kis- és középvállalkozói program működésének értékelése alapján levont következtetéseket, megszerzett tapasztalatokat.

2. Többéves vállalkozásfejlesztési program (2001–2005)

Napjainkban az Európai Unió vállalkozáspolitikája a Közösség valamennyi vállalkozására kiterjed, és három területet ölel fel: kis- és középvállalkozások, innováció, valamint versenyképesség, beleértve az egységes piac kihívásait és előnyeit.

Az Európai Tanács 2000 decemberében fogadta el a Többéves vállalkozások és vállalkozói kezdeményezések, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra (2001–

2005)¹⁴ elnevezésű programját. Elsődleges célja a 2005-ig tartó időszakban a tudáson és innováción alapuló, fenntartható gazdasági fejlődés kereteinek megteremtése.

A többéves vállalkozásfejlesztési program középpontjában az új gazdaság kis- és középvállalkozásokkal szemben támasztott kihívásai állnak. A program elősegíti az Európai Kisvállalkozási Chartában megjelölt célok elérését a tagállamokban, az Egységes Európai Térség és az EFTA országaiban, valamint a tagjelölt államokban.

A program általános célkitűzései:

- a vállalkozói szellem kibontakoztatása;
- az üzleti környezet fejlődésének előmozdítása;
- hatékony, vállalkozást segítő szolgáltatások nyújtása;
- a vállalkozások felkészítése a bővítéssel járó új kihívásokra.

A 2001–2005 közötti időszakot felölelő program megvalósítására 450 millió eurót irányoztak elő.

A program fő területei:

- *A vállalkozások versenyképességének és növekedésének ösztönzése a tudásalapú gazdaságban:* az innovációs képesség növelése; a piacra jutás és a szabadkereskedelem megkönnyítése; a vállalkozások globalizációs

¹⁴ Council Decision (2000/819 EC) of 20 December 2000 on a multiannual programme for enterprise and entrepreneurship, and in particular for small and medium-sized enterprises (SMEs) (2001–2005)

folyamatokhoz való alkalmazkodásának támogatása; kis- és középvállalkozásokra specializált ismeretek terjesztése; újszerű módszerek támogatása; új innovációs és kommunikációs technológiák használatának elterjesztése; az integráció tartós fejlődésének támogatása.

- *Vállalkozói kezdeményezések támogatása:* a vállalkozások alapításának és átalakulásának támogatása; az oktatás fejlesztése; a vállalkozói kultúra fejlődésének előmozdítása; kisvállalkozásokra kidolgozott specializált tervek támogatása.

- *Vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése és szabályozási környezetének egyszerűsítése:* különös figyelmet kapott a kutatás, az innováció és a vállalkozásalapítás támogatása; az üzleti környezet folyamatainak figyelemmel kísérése; a jogszabálytervezetek előzetes hatásvizsgálata vállalkozói szempontból.

- *Vállalkozások finanszírozási keretfeltételeinek javítása:* különösen a kis- és középvállalkozások pénzügyi eszközökhöz való hozzáféréseinek javítása az Európai Befektetési Alap által működtetett garanciakonstrukciók és kockázatitőke-programok, valamint az európai közös vállalatok létrehozását támogató program révén; az euró használata való felkészülés támogatása; az új vállalkozói pénzügyi támogatásformák körének bővítése, különös tekintettel az „üzleti angyalok” hálózatára; kockázatitőke-alapok és hálózataik létrejöttének ösztönzése; kisvállalkozások és bankok képviselőinek rendszeres együttműködése, kerekasztal-konferenciák keretében.

- *A közösség információs rendszeréhez, szolgáltatásaihoz, programjaihoz, hálózataihoz való könnyebb hozzáférés biztosítása és az azok közötti összhang megteremtése:* vállalkozások közösségi programokban, mindenekelőtt a kutatási és technológia-fejlesztési keretprogramban való részvételének támogatása; az európai információs közpon-

tok működtetése, fejlesztése; a vállalkozói együttműködés kialakulását elősegítő rendezvények támogatása; tanulmányok, jelentések, statisztikák készítése.

E politikáért 2000. január 1-jétől – az Európai Bizottság átszervezése nyomán – a korábban a kis- és középvállalatokkal és az iparral foglalkozó főigazgatóságok, valamint az innovációért felelős igazgatóság összeolvadásával létrejött Vállalkozási Főigazgatóság felel. A hét igazgatóságból álló egység szorosan együttműködik az Európai Unió több más – vállalkozói vonatkozásokkal bíró – intézményi szereplőjével (például főigazgatóságok, Európai Parlament, Gazdasági és Szociális Bizottság, Régiók Bizottsága), tagállamokkal és nem tagállamokkal, számos nemzetközi gazdasági szervezettel (például WTO, OECD), vállalkozói és más szakmai, illetőleg érdekképviselőkkel.

A program irányításának elősegítésére a Bizottság a tagországok képviselőiből létrehozott egy programirányító bizottságot. 1999-től a vállalkozói program irányító bizottságának ülésein megfigyelőként a tagjelölt Magyarország képviselője is részt vehet.

A többéves program nem tartalmaz közvetlen vállalkozói támogatásokat. A keretprogramhoz tartozó támogatási programok a Vállalkozási Főigazgatóság honlapján és az Official Journal-ban, az Európai Közösségek hivatalos lapjában jelennek meg.

3. A kis- és középvállalkozások európai biztosa

Annak érdekében, hogy a Bizottság képes legyen hatékonyan integrálni a kis- és középvállalkozásokat, 2001 decemberében kijelölte a kis- és középvállalkozások képviselőjét, Timo Summa urat. A kis- és középvállalkozások biztosa¹⁵ felelős a vállalkozások támogatásáért. Feladata, hogy aktív kapcsolatot alakítson ki a kis- és középvállalkozásokkal, az üzleti és szakmai szervezetekkel, a kamarákkal. A közvetlen kapcsolatok elősegítik a Gondolj először a kicsikre! alapelv megvalósítását, a kisvállalkozói kör speciális érdekeinek és igényeinek érvényesítését a közösségi szabályozás és a támogatási programok kialakítása során. A biztos fontos szerepet tölt be abban is, hogy a kis- és középvállalkozások elérjék a közösségi információkat, és az EU-programokat.

15 SME Envoy

IV. Közösségi támogatások

Az Európai Unió majdnem minden közösségi politikájának van vállalkozási aspektusa.

A közelmúltban lezárult, illetve a jelenleg folyó programok alapján a különböző közösségi intézkedéseket (támogatás, kölcsön, garancia stb.), illetve az ezekhez kapcsolódó kis- és középvállalkozási támogatások becsült összegét a 20. oldalon lévő táblázat foglalja össze.

1. Vállalkozásfejlesztési pénzügyi programok

A fejlődés korai szakaszában lévő, kisebb méretű vállalkozások egyik fő problémája a finanszírozási források elérése. A korlátozott tőkeszerző-képesség gátolja a vállalkozói kör fejlődését. Ezért az Európai Unió vállalkozásfejlesztési programjai keretében számos akcióval segíti a kis- és középvállalkozások finanszírozását. Az alkalmazott technikák körében egyre inkább előtérbe kerülnek a visszatérülő, illetve a kockázat megosztást segítő eszközök.

Az unió kis- és középvállalkozások finanszírozását segítő pénzügyi programjaiért az Európai Beruházási Bank (EIB), és mindenképp az EIB többségi tulajdonában lévő Európai Befektetési Alap (EIF) felel.

1.1. Az Európai Beruházási Bank kis- és középvállalkozói hitele (Globál-hitel)

Az EIB túlnyomórészt Globál-hitelek keretében támogatja a kis- és középvállalkozások beruházásait. 1997–2001 között mintegy százezer kis- és középvállalkozás kapott Globál-hitelt, 22,5 milliárd euró értékben. A bank Európai Unión belüli hitelezési tevékenységének felét fedték le a kis- és középvállalkozói hitelformák.

1.2. Az Európai Befektetési Alap garancia- és kockázatitőke-programjai

Az EIF célja, hogy hitelgaranciák nyújtásával, vagy a hitelezési kockázattal összefüggő más költségek átvállalásával megkönnyítse a befektetői tőke részvételét a kis- és középvállalkozásokban, azok transz-európai hálózataiban és innovációs beruházásaiban.

Fontos tudni, hogy az EIF nem áll közvetlen kapcsolatban a kis- és középvállalkozókkal, nem vesz részt egyedi befektetési és hiteldöntésekben. A programok megvalósítására pénzügyi közvetítőkkel szerződik. A nemzeti pénzügyi közvetítő intézmények (bankok, garanciatársaságok, kockázatitőke-alapok) bonyolítják le a programokat, beleértve az információs szolgáltatást és a kiválasztási eljárást is.

Pénzügyi intézkedések, közösségi KKV (kis- és középvállalkozás) programok

Akció	KKV-támogatás (euró)	KKV száma
EIB által kezelt Globál-hitel (1997–2002)	22,5 milliárd	100 000
EIF-garanciák a Növekedés és környezet programhoz (1995–2002) (EU költségvetési hozzájárulás összege)	25,0 millió	5500
KKV Guarantee Facility (1998–2000) KKV Guarantee Facility (2001–2005) (EU költségvetési hozzájárulás összege)	199 millió 203 millió	120 585
EIF kockázati tőke: EIF saját források (1997–2002) EIB által kezelt források (1997–2002) ETF Star-up Facility (1998–2000) ETF Start-up Facility (2001–2005)	150 millió 2000 millió 168 millió 92 millió	700 1250 206
Európai közös vállalat (JEV) (1997–2002)	57 millió	298

Strukturális Alapok (2000–2006)

Akció	KKV-támogatás (euró)	KKV részesedése a program teljes költségvetéséből
Célok, közösségi kezdeményezések, innovatív akciók	16 milliárd	11%
Kutatás, fejlesztés		
Ötödik kutatási keretprogram Ebből speciális KKV-programok	1,5 milliárd 544 millió	38 százaléka a tematikus programoknak
Hatodik kutatási keretprogram Ebből speciális KKV-programok	2,2 milliárd 430 millió	A tematikus programok legalább 15 százaléka
Oktatás, szakképzés		
Leonardo da Vinci-program	25 millió	10,5%
Nemzetközi kooperáció		
Business Support Program (1998–2001) Phare-támogatás	42,7 millió	
Kis- és középvállalkozások finanszírozása SME Finance Facility (1999–2002). (EU költségvetési hozzájárulás összege).	241 millió	100%
AL-INVEST (2002–2006)	46 millió	
Asia-Invest (2002–2006)	35 millió	
EBAS (1999–2002)	20 millió	
PROINVEST (2002–2008)	112 millió	
Gateway of Japan (2002–2005)	3,5 millió/év	
ETP Japan	7 millió	
Környezetvédelem		
LIFE pénzügyi program (2002)	28,8 millió	42%

1.3. Növekedés és környezet hitelkonstrukció

1994 és 2002 között az EIF 1382 millió euró értékben kötött (a garancia költségének fedezésére szolgáló) hitelgarancia megállapodásokat kis- és középvállalkozásokkal, ebből 649 millió euróval részesedett az úgynevezett Növekedés és környezet (Growth and Environment) hitelkonstrukció. Ez az Európai Parlament által 1995-ben kezdeménye-

zett program a 100, de elsősorban az 50 fő alatti vállalkozások környezetvédelmi beruházásaihoz szükséges hitelek felvételét támogatja részleges garancianyújtással. Az újonnan, környezetvédelmi célra, minimum 3 éves lejáratral felvett, 1 millió eurót meg nem haladó hitel garanciája a beruházás összköltségének 50 százalékáig terjedhet. A garanciakonstrukcióhoz kapcsolódó támogatás összege 25 millió euró. A Növekedés és környezet finanszírozási konstrukció lebonyolítására – a többi programhoz hasonlóan – az EIF szerződést köt a tagállamok pénzügyi közvetítő intézeteivel.

1.4. Kis- és középvállalkozási garancia- program (SME Guarantee Facility)

A kis- és középvállalkozási garanciakonstrukcióhoz 2001–2005 között 8 milliárd eurós hitelösszeg, 2,5 milliárd euró garancia és 203 millió euró támogatás kapcsolódik. E program keretében az EIF jellemzően viszontgaranciát nyújt a tagállamok pénzügyi közvetítő intézményeinek. A program négy speciális arendszerből áll:

- a hitelgarancia-program a legfeljebb 100 alkalmazottat foglalkoztató, gyors növekedésű vállalkozások finanszírozását segíti;
- a mikrohitel-garancia program a mikro-vállalkozások kisösszegű kölcsöneit támogatja;

- a tőkegarancia-program viszontgaranciát nyújt a legfeljebb 250 fős vállalkozásokba befektető társaságok garancia konstrukcióihoz;
- ICT-hitelgarancia konstrukció, amely az információ-technológiai ágazatban az 50 fő alatti vállalkozásokat preferálja.

1.5. Európai közös-vállalat (JEV) program

A Növekedés és foglalkoztatás kezdeményezésével 1997 novemberében indított, majd a többéves vállalkozásfejlesztési program keretében kibővített program nemzetközi vegyesvállalatok létrehozását támogatja az Európai Unióban. Keretében a vegyesvállalat koncepciójának (üzleti terv, jogi keretek stb.) kialakításához és alapításához legfeljebb 50 ezer euró (a költségek legfeljebb 50 százalékát kitevő) támogatás nyújtható, majd a működés kezdeti szakaszában az összeg a teljes befektetés 10 százalékáig, legfeljebb 100 ezer euróig emelkedhet.

A programot 1999-ben kiterjesztették az Egységes Európai Térségre és az EFTA-országokra is. A JEV-program 1997–2002 közötti költségvetése 57 millió euró, ezzel 298 vállalat alapítása támogatható.

1.6. Kis- és középvállalkozói hitelprogram (SME Finance Facility)

Az Agenda 2000 dokumentumban a Bizottság úgy döntött, hogy a jelölt országok pénzügyi közvetítő intézményeivel közösen horizontális pénzügyi programot indít. Ennek eredményeként az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) – más bankokkal (CEB/KfW és EIB) együttműködve – 1999-ben indította el a SME Finance Facility¹⁶ programot, amelynek célja a kis- és középvállalkozások finanszírozásának fejlesztése

¹⁶ <http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programmes/multi-bene/smefinance.htm>

¹⁷ Risk Capital Action Plan based on Commission Communication „Risk Capital: A key to Job Creation in European Union” SEC(1998) 522, April 1998.

¹⁸ <http://www.gate2growth.com>

pénzügyi források biztosításával, tapasztalatok átadásával, pénzügyi ösztönzők nyújtásával és az adminisztratív költségek és kockázatok egy részének átvállalásával.

A nemzetközi pénzügyi programra 1999–2002 között 241 millió eurót fordítanak a közösségi költségvetésből. A programban részt vevő pénzügyi intézetek hiteleket és tőkerészesedéseket kínálnak kis- és középvállalkozásoknak, a partnerek becsült hozzájárulása 1430 millió euró. A programot Magyarország számára is megnyitották.

2. Kockázati tőke-programok

A kockázati tőke központi helyet foglal el az új és innovatív vállalkozások finanszírozásában. Az unió 1998-ban elfogadott kockázati tőke-akciótervében¹⁷ meghatározta, hogy mely területeket szükséges fejleszteni az integrált európai kockázati tőke-piac kialakításához. Ezek között szerepel a csúcstechnológiát képviselő kis- és középvállalkozások támogatása.

2.1. ETF Start-up

A kockázati tőke akcióterv megvalósítását szolgálja az 1998-ban – a növekedés és foglalkoztatási kezdeményezés keretében – indított, és a többéves vállalkozásfejlesztési programban kibővített ETF Start-up (technológiai indulótőke) program. Az EIF

által lebonyolított programban elsősorban kisebb és újonnan alapított, regionális hatókörű vagy innovációs parkokhoz kötődő tőketársaságok vehetnek részt. A magasabb rizikófaktorú és 50 százalékban magántulajdonban lévő, 100 fő alatti vállalkozások előnyben részesítendők. A program költségvetése a 2001–2005 közötti időszakra 92 millió euró, amellyel több milliárd euró összegű tőkebefektetés generálható.

2.2. Seed Capital Action

A befektetési tőke akció célja az innovatív, magas növekedési és munkahely-teremtési potenciállal rendelkező vállalkozások tőkével való ellátásának javítása, tőkealapok és inkubátorházak támogatásával. A többéves vállalkozásfejlesztési program keretében 2001-ben indított akció az induló fázisban lévő tőkealapok és inkubátorházak menedzsereit támogatja. A Seed Capital Action-programban az EIF a kockázati tőkét befektető alap, illetve inkubátorház számára megtéríti a menedzserek (legfeljebb három fő) alkalmazási költségeinek legfeljebb 50 százalékát, évente, fejenként legfeljebb 100 ezer euróig.

2.3. Gate2Growth

Bár nem pénzügyi jellegű, de a kockázati tőke-befektetéseket segíti az úgynevezett Gate2Growth¹⁸ kezdeményezés, amely a

befektetési lehetőségeket feltérképező európai adatbázis létrehozását és ehhez befektetési szolgáltatások (például inkubátor-fórum) biztosítását célozza meg. A Gate2Growth kezdeményezés részeként, az európai kockázatitőke-befektetések előmozdítására 2002-ben megkezdték az I-TecNet-hálózat kialakítását, amely a kockázatitőke-befektetők és az induló innovatív kis- és középvállalkozások egymásra találását segíti, illetve kockázatitőke-befektetési szolgáltatásokat nyújt. 2003-ban, az Európai Parlament kérésére, a regionális és a nemzeti kezdeményezéseket koordinálva létrejött egy európai áttekintést biztosító, egyablakos kockázatitőke-honlap.

3. A Strukturális Alapok kis- és középvállalkozási aspektusa

Az Európai Unió regionális politikája a pénzügyi szolidaritáson alapul, amelynek megvalósítása során a tagállamok közösségi költségvetési befizetéseiből a kevésbé fejlett régiókat és szociális csoportokat támogatják. A strukturális támogatások révén sikerült megakadályozni a szegényebb térségek leszakadását, az elmaradottabb tagországokban (Görögországban, Portugáliában és Spanyolországban) pedig számottevő fejlődés ment végbe. Az 1994–1999 közötti időszakban a Strukturális Alapokból 800 ezer kis- és középvállalkozás részesült 21,3 milliárd euró értékű támogatásban. Az intézkedések túlnyomó részét a pénzügyi segítségnyújtás különböző formái, az oktatás-szakképzés, a vállalkozói szolgáltatások és az innováció- és technológiafejlesztések támogatása, valamint az úgynevezett bázis-infrastruktúra megteremtése (például ipari parkok, inkubátorházak) tette ki.

A 2000–2006 közötti programozási időszakban a közösségi költségvetés egyharmad részét, 213 milliárd eurót tesznek ki a strukturális támogatások. Ebből 195 milliárd euróval rendelkezik a négy strukturális alap: az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, az Európai

Közösségi hozzájárulás a kis- és középvállalkozások fejlesztéséhez, Strukturális Alapok, 2000–2006

Tevékenység	Millió euró	Részarány
KKV és kézműves szektor	3126	20%
Beruházás	5380	34%
Környezetbarát technológiák	516	3%
Üzleti tanácsadás	2026	13%
Hálózati (megosztott) üzleti szolgáltatások	2597	16%
Pénzügyi tervezés	929	6%
Szociális, humán szolgáltatások	586	4%
Képzés	843	5%
Összesen	16 004	100%

Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap, és a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz. A fennmaradó 18 milliárd euró a Kohéziós Alap költségvetésének része. A Strukturális Alapok a kis- és középvállalkozások pénzügyi támogatásának fő forrásai az Európai Unióban.

3.1. A Strukturális Alapok prioritásai

- **1. célkitűzés:** A legelmaradottabb régiókban elősegíteni a fejlődést, a struktúra átalakítását. Az erre előirányzott összeg az alapok 70 százalék teszi ki. Ebből a forrásból – amely a lakosság 22 százalékát érinti – azok a régiók részesülhetnek, ahol az egy főre jutó GDP alacsonyabb a közösségi átlag 75 százalékánál. A csatlakozástól kezdve mind a hét magyar régió részesülhet ilyen támogatásban, mivel a bázisidőszakban GDP-jük nem érte el az uniós átlag 75

százalékát. 2007-től azonban a Budapestet is magában foglaló közép-magyarországi térség nem számít majd a legszegényebbek közé, ez ugyanis a csatlakozó országok régiói közül az egyik leggyorsabban fejlődő.

- **2. célkitűzés:** A szerkezetváltási nehézségekkel küzdő területek gazdasági és társadalmi átalakításának támogatása. Az alapok költségvetésének 11,5 százalékát fordítják ezekre a régiókra, ahol a lakosság 18 százaléka él.

- **3. célkitűzés:** Az alapok 12,3 százaléka az oktatási, képzési és foglalkoztatási rendszerek, illetőleg politikák adaptálását, valamint modernizálását szolgálja az első célkitűzésben nem érintett területeken.

A források 5,3 százaléka a célkitűzéseket kiegészítő kezdeményezéseket szolgálja, például a határokon átívelő, nemzetek és régiók közötti együttműködéseket (Interreg III),

a válsággal küzdő városok regenerálását (Urban II), a vidékfejlesztést helyi csoportok kezdeményezéseire (Leader+), a munkaerőpiaci egyenlőtlenségek és diszkrimináció megszüntetését (Equal).

A Strukturális Alapok büdzsájének fennmaradó részét az Európai Bizottság saját hatáskörében, szerteágazó közösségi kezdeményezések alapján, innovatív intézkedések körében osztja szét. Az alapok működését illetően fontos kiemelni, hogy a támogatások kiegészítik, de nem helyettesítik a nemzeti programokat, azokhoz hozzá kell rendelni a tagállami finanszírozást (*adicionális elve*). Egy adott projekt esetében az 1. célkitűzésnél a közösségi támogatás az összköltség legfeljebb 75 százaléka, a 2. és 3. célkitűzésnél 50 százaléka lehet, amely a nemzeti programokat egészíti ki (*partnerség elve*). A programokat a tagállamok nyújtják be (*programozás elve*), a végrehajtás azonban közösségi, országos, regionális és helyi szervezetek együttműködésével folyik. A támogatások címzettjei általában nem a kormányok, hanem a régiók, az önkormányzatok, amelyeknek képesnek kell lenniük a programok lebonyolítására, és megfelelő

intézményrendszerrel kell rendelkezniük ehhez.

3.2. A támogatások irányelvei

A kis- és középvállalkozások támogatásával kapcsolatban a Bizottság 1999-ben kibocsátott irányelvében¹⁹ – amelynek alapján a 2000–2006 közötti források 80 százaléka pályázható – felhívta a tagállamokat arra, hogy a tőkejuttatási, állami támogatási formákat váltsák fel, bővítsék a kockázati, illetve a vállalkozói tőke finanszírozás, a visszatérülő kölcsönök és a garanciaalapok támogatását. A Bizottság kérte továbbá a tagállamokat a vállalkozói szolgáltatások (tanácsadás, inkubátorházak, hálózatok stb.) és az üzleti környezet fejlesztésére.

A Strukturális Alapok keretének – összesen 195 milliárd eurónak – 80 százaléka, 144 milliárd euró az irányelvek alapján érhető el. Ebből 11 százalék (16 milliárd euró) szolgál a kis- és középvállalkozások támogatására. Figyelembe véve, hogy a Strukturális Alapok hozzájárulása a vállalkozási befektetésekhez nem haladhatja meg az elismerhető költségek 35 százalékát az 1. célkitűzés, illetve 15 százalékát a 2.

19 The Structural Funds and their coordination with the Cohesion Fund: Guidelines for programme in the period 2002-2006, 1.7.1999. Summaries of all the Structural Funds programmes and addresses of the managing authorities

20 Decision No 1531/2002/EC of European Parliament and of the Council of 27 June 2002 concerning the Sixth Framework Programme Community for research....

célkitűzés szerinti régiókban, a közösségi támogatás legalább azonos nagyságrendű nemzeti forrást fog megmozgatni.

4. A kutatás-fejlesztés támogatása

Az Európai Unió közösségi tevékenység keretében, többéves keretprogramok segítségével valósítja meg a kutatás-fejlesztés szakterületének támogatását. Az eddig megvalósult keretprogramok elsősorban az ipari technológiákra, a környezettudományokra, az energiára, a közlekedésre és a telekommunikációra irányultak, s az utóbbi időszakban már kiemelt hangsúlyt kapott a kis- és középvállalkozások programokban való részvételének ösztönzése. A 15 milliárd eurós költségvetésű ötödik keretprogram kiemelten kezelte a kis- és középvállalkozókat.

Az Európai Tanács 2002. márciusi, Barcelonában tartott ülésén egyetértett azzal, hogy a kutatás-fejlesztési támogatásoknak 2010-re el kell érniük a GDP 3 százalékát. A 2002 végén induló, új elveken nyugvó kutatási keretprogram célja az európai tudásalapú gazdaság versenyképessé tétele, az Európai Kutatási Térség létrehozásának hosszú távú programja keretében.

A hatodik kutatási keretprogramhoz²⁰ 2002–2006 között 17,5 milliárd euró,

az unió költségvetésének közel 5 százaléka kapcsolódik. A kutatási és technológia-fejlesztési keretprogram egyik fő célkitűzése a kis- és középvállalkozások technológiai kapacitásainak bővítése, illetve e vállalkozói kör fokozott bekapcsolása a programba. A kis- és középvállalkozások

támogatására 2,2 milliárd eurót irányoz el. A kutatás és az innováció területén ez a legmagasabb támogatással rendelkező kis- és középvállalkozói program a világon.

A keretprogramban kiemelt kutatási témák támogatásából a kis- és középvállalkozások legalább 15 százalékkal (mintegy 1,7 milliárd euró értékben) részesülnek. E kutatási területek a következők: genomikai kutatás és biotechnológia; az információs társadalom technológiai; nanotechnológia, intelligens anyagok új gyártási eljárásai;

repüléstechnika és űrkutatás; élelmiszerbiztonsági és egészség-kockázatok, fenntartható fejlődés és globális változások; gazdasági és szociális kutatások.

Az egyes kutatási témákban az úgynevezett kiválósági hálózatokba (Network of Excellence–NoE), valamint a kutatások megvalósításához szükséges tudást, a tevékenységek és az erőforrások integrálását szolgáló projektek (IP) hálózatába történő bekapcsolódással segítik elő a kis- és

középvállalkozások csatlakozását az unió kutatási keretprogramjához.

Kizárólag a kis- és középvállalkozások támogatására indul a közeljövőben horizontális részprogram, 430 millió eurós költségvetéssel. E program célja közös kutatások előmozdítása²¹, és elsősorban nagy innovációs kapacitással, de szerény kutatási lehetőségekkel rendelkező kis- és középvállalkozások felé irányul.

A kutatási keretprogramban Magyarország az EU-tagországokkal azonos feltételek mellett vehet részt.

5. A vállalkozók képzésének támogatása

A munkahelyteremtés és a versenyképesség kulcsa a vállalkozói kezdeményezés, amelynek fejlesztésében kiemelt szerepet játszik az oktatás és a szakképzés. A vállalkozói készségek erősítése alapvető az európai lakosság vállalkozói szellemének növelésében. Az Európai Unió támogatása e területen – az Európai Szociális Alap közreműködésével – a Leonardo da Vinci- és a Socrates-programon keresztül valósul meg.

A támogatások célcsoportját mind politikai téren, mind az európai foglalkoztatási

21 Collective Research and Co-operative Research (CRAFT)

22 Making a European Area of Lifelong Learning a Reality, COM (261) final

23 <http://europa.eu.int/comm/education/leonardo.html>

stratégia egyik pilléréként a kis- és közép-vállalkozások képezik minden tagállamban. A 2000–2006 közötti programozási időszakban a támogatásoknak két alaptípusa különböztethető meg:

- képzés és a humán erőforrások fejlesztése;
- vállalkozásokat támogató programok.

A tagállamok többsége kis- és középvállalkozói programokkal kívánja gazdagítani a vállalkozói kultúrát. 2000–2006 között az unió 8 milliárd euróval járul hozzá a támogatáshoz. A programok felölelik a vállalkozói készségek fejlesztésétől kezdve a vállalkozásindításon át a vállalkozásokat támogató hálózatok létesítését.

A humán erőforrások fejlesztésének elősegítése keretében rendszerint a kis- és középvállalkozások dolgozói (vezetők, tulajdonosok vagy alkalmazottak) részesülnek képzési támogatásban. Az Európai Szociális Alap a *Válják realitássá az egész életen*

*át tartó tanulás Európában*²² című program támogatására a 2000–2006 közötti időszakban mintegy 12 milliárd eurót irányzott elő, míg további 11 milliárd euró szolgál az adaptációs képességek fejlesztésére (például hatékony technológiatranszfer, vállalkozói képzés).

A Leonardo da Vinci-program²³ képezi az egyik fő eszközt az élethosszig tartó tanulásra vonatkozó európai célkitűzés megvalósításának. Különös súlyt fektet a szakképzésre, és számos kis- és középvállalkozói akciót támogat. A program kis-és középvállalkozói szerződéseinek értéke 25 millió euró. A teljes 2000–2006 évi programozási időszakban a kis- és középvállalkozói projektek részesedése 9 százalék, az azokat érintő projekteké pedig 18 százalék. A szakképzési együttműködési program a tagországok mellett a csatlakozásra váró államok, így Magyarország előtt is nyitva áll.

V. A magyar vállalkozáspolitikai harmonizáltsága

1990-től a magyar vállalkozáspolitikai cél-, elv- és eszközrendszere fokozatosan közeleddett a Közösségben megszokotthoz. Ehhez az unió – elsősorban a Phare-program keretében – jelentős anyagi támogatást nyújtott.

Hazánk a szabályozási, a támogatási és az intézményrendszer folyamatos fejlesztésével, valamint a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló *1999. évi XCV. törvény* megalkotásával a lehető legteljesebb mértékben azonosul az európai uniós törekvésekkel.

A napjainkban Magyarországon működő mintegy 900 ezer vállalkozás 99,9 százaléka tartozik a kis- és középvállalkozói körbe. A szervezeti struktúra szétaprózott, az ezer lakosra jutó vállalkozások száma számottevően (67 százalékkal) meghaladja az unió hasonló mutatóját. A hazai kis- és középvállalkozások foglalkoztatásban betöltött szerepe hasonló, mint az unióban, a munkahelyek mintegy kétharmadát adják. A vállalkozói szektorban a kis- és középvállalkozások hozzájárulása a GDP mintegy felét, hozzávetőleg 10 százalékponttal elmaradva az EU átlagától.

Az uniós csatlakozás új kihívásokat és lehetőségeket teremt a hazai kis- és középvállalkozások számára. A közösségi vívmányok

átvétele mellett versenyképes vállalkozásokra és vállalkozásbarát üzleti környezetre is szükség van ahhoz, hogy élni tudjunk a 480 milliósra bővülő, egységes európai piac nyújtotta lehetőségekkel. Az unión belüli versenyképességi kihívásoknak való megfelelés szempontjából kulcskérdés, hogy a kis- és középvállalkozások kellő adaptációs képességgel rendelkezzenek, illetve a környezetük elősegítse alkalmazkodásukat. Ezért kiemelt terület a finanszírozás, a képzés, a kommunikáció és az információszolgáltatás. Igen fontos a felkészülésben a közösségi jogszabályok, szabványok, elvárások és piaci lehetőségek gazdasági kamarákkal és vállalkozói szervezetekkel történő megismertetése, illetve a kis- és középvállalkozókhöz való eljuttatása. A csatlakozásig az intézményrendszer további fejlesztésével fel kell készülnünk a támogatási források igénybevételére.

1. Tárgyalási álláspontok

A kis- és középvállalkozások fejezet tárgyalása során hazánk álláspontja az volt, hogy az ország a csatlakozás időpontjáig kész és képes átvenni a területre vonatkozó közösségi vívmányokat, ezért kivételes eljárást (derogációt) nem kérelmez.

Az Európai Unió a tárgyalásokon azt állapította meg, hogy ennél a fejezetnél nem várható problémák, Magyarország kis- és középvállalkozás fejlesztési politikája a közösségi modellt követi. Ezeket a megállapításokat erősítik meg a közösségi vívmányok átvételének nemzeti programjában és az országjelentésekben foglaltak is. A kis- és középvállalkozások fejezetet az elsők között, 1998 végén sikerült lezárunk.

2. Bekapcsolódásunk a közösségi programokba

Az Európai Tanács 1993-as, kopenhágai ülésén született döntés arról, hogy a társult kelet-közép-európai országok az uniós csatlakozásra való felkészülésük érdekében bekapcsolódhatnak egyes közösségi programokba. Magyarország előtt a Társulási Megállapodáshoz kapcsolódó, 1995. július 13-án, Brüsszelben aláírt Kiegészítő Jegyzőkönyv nyitotta meg az utat a közösségi programokban való részvétel felé.

Mérlegelve, hogy a közösségi programokba való bekapcsolódással javulnak a hazai kisvállalkozások piaca jutási esélyei, és megismerhető, elterjeszhető az unió vállalkozásfejlesztési gyakorlata, hazánk a lehető legszélesebb körű csatlakozás mellett foglalt állást. A Társulási Tanács 2/98. számú határozata alapján 1998. december

1-jétől nyílt meg a kis- és középvállalkozói programcsomag. Ezt követően először az európai információs központok létesítésére lehetett pályázni. A hazai vállalkozói szervezetek által benyújtott pályázatok értékelése alapján a Bizottság 1999. második felé-

től hét új információs központ működését hagyta jóvá: Budapesten, Salgótarjánban, Szolnokon, Pécsen, Szegeden, Szekszárdon és Nyíregyházán nyitották meg kapuikat a hálózat magyar tagjai.

2.1. A legjobb európai gyakorlatok cseréje

Magyarország 1999-től – egyoldalú közösségi döntés alapján – megfigyelőként bekapcsolódott a többéves vállalkozásfejlesztési program irányítására felállított szakbizott-

ság munkájába. Felkérések alapján a Gazdasági Minisztérium szakértői több projektben is tevékenykednek, például gondozzák a Vállalkozási Főigazgatóság internetes honlapján közzétett támogatási intézkedések összegyűjtő, úgynevezett SMIE-adatbázis magyar adatait.

2001 tavaszán Budapesten rendezték meg a bankárok és a kis- és középvállalkozások kerekasztal-konferenciáját. Ez a találkozó a 2000-ben elindított *negyedik kerekasztal-konferencia programjához* kapcsolódott, lehetőséget adva a kisvállalkozások finanszírozásával kapcsolatos témák széles körű megvitatására, a legjobb nemzeti gyakorlatok megismerésére. A konferenciasorozat 2003-ban zárul.

Az eddigi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a tagjelölt országokban általánosak a kisvállalkozások hitelezési problémái, a bankok többnyire túlzottan magas biztosítékokat követelnek meg, illetve járattalnak a kis- és középvállalkozások finanszírozásában. Az EIF által kezelt pénzügyi programok és a többéves vállalkozásfejlesztési program megnyitása enyhítheti ezeket a nehézségeket.

A Bizottság kérésére hazánk több tárcától is jelölt szakértőket a 2001–2005 között, a vállalkozásfejlesztési program mellett működő szakértői munkacsoportokba.

2.2. Az Európai Kisvállalkozási Charta elfogadása

2002 áprilisában, a szlovéniai Mariborban az Európai Bizottság és a tizenhárom tagjelölt ország képviselői aláírták az Európai Kisvállalkozási Charta elfogadásáról szóló szándéknyilatkozatot. Az unió vállalkozáspolitikai alapdokumentumának jóváhagyásával a jelölt országok elfogadták, hogy nemzeti kisvállalkozási politikáikat és programjait a Charta alapelvei szerint, azzal összehangoltan alakítják. A Chartához való csatlakozás egyben fontos lépés az unió lisszaboni stratégiájának megvalósításába történő bekapcsolódáshoz is.

Az Európai Kisvállalkozási Charta elfogadásáról szóló, 2126/2002 (IV. 26.) számú kormányhatározat felhívja az érintett minisztereket a dokumentumban megfogalmazott

feladatok teljesítésére, valamint arra, hogy működjenek közre az Európai Bizottság részére évente elkészítendő országjelentés összeállításában. A monitoring-rendszer lehetővé teszi a külföldi vállalatfejlesztési gyakorlatok megismerését, a hazai gyakorlatba való átültetését, valamint a hazai kis- és középvállalkozás fejlesztési politika és intézkedések eredményeinek bemutatását, értékelését.

2.3. Közösségi támogatási programok

A többéves vállalkozásfejlesztési programon kívül Magyarország már számos közösségi programba bekapcsolódott. Ezek jelentős forrásokat biztosítanak a kis- és középvállalkozói kör számára. Ilyen a LIFE környe-

zetvédelmi program, a Leonardo da Vinci szakképzési együttműködési program és a hatodik kutatási keretprogram.

A csatlakozás időpontjától a magyar vállalkozások a Strukturális Alapok valamennyi, a kis- és középvállalkozások részére a 2000–2006 közötti időszakra előirányzott (16 milliárd eurós) forrásából részesedhetnek, elősegítve ezzel az Európai Kisvállalkozási Chartában megfogalmazott célkitűzéseinek megvalósítását.

2004. május 1-jéig a közösségi támogatások eléréséhez szükséges hazai fejlesztési programok és pályázatok kialakításával, a társfinanszírozás biztosításával és az intézményrendszer további fejlesztésével fel kell készülnünk a közösségi források fogadására.

VI. További információforrások

EuroInfo Központok Magyarországon

Az EuroInfo Központ (EIC) hálózat célja egy európai információs csatorna kialakítása²⁴. A földközi-tengeri, a balti és a kelet-közép-európai térség Európai Unión kívüli országai is csatlakozhatnak a hálózathoz. Ma 38 országban mintegy 300 központ működik. A központokban egyrészt felvilágosítást adnak a belső piac szabályozásáról, a szabványokról, a közbeszerzésekről, a támogatási rendszerekről, a pályázati lehetőségekről, másrészt tanáccsal szolgálnak a megfelelő információk beszerzési forrásairól, illetve szakértőkhöz irányítják az érdeklődőt, harmadrészt segítséget nyújtanak az üzleti partnerkeresésben.

A hét magyarországi központ ugyanazokkal a jogosultságokkal és kötelezettségekkel (adatbázis-hozzáférés, munkatársak továbbképzése, infrastrukturális feltételek) rendelkeznek, mint a hálózatnak az Európai Unió területen működő tagjai. A központok legfőbb erőssége, hogy közvetlen kapcsolatban állnak az Európai Bizottsággal. A hálózat tagjai közötti információcserének köszönhetően az EuroInfo Központokon keresztül a vállalkozások bármely ország piacáról információhoz juthatnak.

EIC Budapest

1061 Budapest, Andrássy út 12.

Telefon: 473-8253

www.euroinfocentre.hu

Regionális képviselvek:

3300 Eger, Dobó tér 6/a

Telefon: 36/311-847

8200 Veszprém, Budapesti út 8.

Telefon: 88/404-180

EIC Salgótarján

3100 Salgótarján, Alkotmány u. 9/a

Telefon: 32/520-866

E-mail: eurocenter@nkik.hu

www.ccinograd.com

EIC Szolnok

5000 Szolnok, Versegly park 8.

Telefon: 56/510-932

Fax: 56/510-931

E-mail: eic@jnszmkik.hu

www.jnszmkik.hu

EIC Pécs

7625 Pécs, Majorossy I. u. 36.

Telefon: 72/507-116

Fax: 72/507-170

²⁴ <http://Europa.eu.int/comm/enterprise/networks/eic/eic.html>

E-mail: eic@pbkik.hu
www.pbkik.hu/eic

EIC Szeged

6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 2–4.

Telefon: 62/486-987/146

Fax: 62/426-149

E-mail: eicszeged@csmkik.hu

www.csmkik.hu/eic

EIC Szekszárd

7100 Szekszárd, Arany János u. 23–25.

Telefon: 74/411-661

Fax: 74/411-456

E-mail: eic@tmkik.hu

www.tmkik.hu

EIC Nyíregyháza

4400 Nyíregyháza, Víz u. 21/b

Telefon: 42/414-188

E-mail: eichu733@broadband.hu

www.users.broadband.hu/primomth

Pályázati információk

A többéves vállalkozásfejlesztési program nem tartalmaz közvetlen vállalkozói támogatásokat. A keretprogramhoz tartozó pályázati felhívások az Official Journalban, az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában és a Vállalkozási Főigazgatóság honlapján jelennek meg. Természetesen ezek az információk elérhetők az EuroInfo Központokban is.

Az Európai Unió vállalkozási honlapja

http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm

A kis- és középvállalkozásokat érintő fontos közösségi programok hazai kontaktpontjai

Leonardo da Vinci II. szakképzési együttműködés

Leonardo Iroda

1082 Budapest, Üllői út 82.

Telefon: 210-9700

Kutatási és technológiafejlesztési keretprogram

OMIKK, EUMIK EU Információs Szolgálat

1088 Budapest, Múzeum u. 17.

Telefon: 429-0625

LIFE III. környezetvédelmi program

LIFE Iroda

1011 Budapest, Fő utca 44–50.

Telefon: 457-3579

Felhasznált irodalom

Az Európai Unió közösségi vívmányai (Acquis Communautaire) átvételének nemzeti programja; <http://www.kum.hu/kulugy>

Creating an entrepreneurial Europe: The activities of the European Union for small and medium-sized enterprises (SMEs); Brussels 21.1.2003. SEC(2003)58

Fejér Levente: Kis- és középvállalkozás fejlesztési politika az Európai Unióban és Magyarországon; BGF Külkereskedelmi Főiskola szakdolgozat, 2000.

Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról; Magyar Országgyűlés, 1999.

Liikanen, Erkki: "Entrepreneurship in Europe" Conference on Entrepreneurship/ SME package, Brussels, 22 January 2003.

Liikanen, Erkki: "SMEs, Internal Market, Entrepreneurs and their Importance to the vitality of the EU" Small Business, Big Market, One Word 29th International Small Business congress, Amsterdam, 28 October 2002.

Nagy Katalin: Az európai foglalkoztatási stratégia; Európai Tükör 2003. 1. szám

Palánkai Tibor: Az európai integráció gazdaságtana; BKE – Aula Kiadó, Budapest, 1999.

Schifner Marianna: Az Európai Unió kis- és középvállalkozás politikája, harmonizációs feladatok; Ipari szemle 98/4. szám

SME in focus, Main result from the 2002 Observatory of European SMSs

Thinking small in enlargement Europe; Communication from the commission to the council, and the European Parliament

The Structural Funds and their co-ordination with the Cohesion Fund: Guidelines for programmes in the period 2000–2006 1.7.1999

TVI információs füzetek; Pénzügyminisztérium, Támogatásokat Vizsgáló Iroda, Budapest, 2000.

Az Európai Uniót gyakran minősítik bürokratikus szervezetnek, valószínűleg nem alaptalanul. Pedig rengeteg igen jól képzett és innovatív szakértő is tevékenykedik az apparátusában. Ennek köszönhetően gyakran kitűnő, a Közösség munkáját erőteljesen gazdagító munkaprogramok születnek a hatékonyabb működést elősegítendő. Messzemenően ilyennek minősíthető az Európai Kisvállalkozási Charta. Ez a fontos dokumentum bevezetőül megállapítja, hogy a kisvállalkozások alkotják az európai társadalom és gazdaság gerincét. Ehhez hozzáteszi, hogy a szóban forgó szervezetek az integráció legfőbb hajtóerői. Valójában az a Charta lényege, hogy rögzíti: kisvállalkozások nélkül nincsen Európa. Mert a kisvállalkozásoknak kulcsszerepe van a munkahelyteremtésben. E szervezetek a legérzékenyebbek az üzleti környezet változásaira. A Charta 10 pontban foglalja össze, hogy a tagállamok milyen eszközökkel ösztönözhetnék a kis- és középvállalatok fejlődését.

Schifner Marianna

a kis- és középvállalkozások
tárgyalási munkacsoport vezetője